

Nieuwsbrief

Nummer 1, december 2016

Bijna weer een jaar voorbij.....

Ik zit achter mijn laptop half december, de dagen worden steeds korter.

Nog een week en dan gaan we weer de goede kant op. De natuur is in rust, de mensheid maakt zich over het algemeen druk over van alles, dit met het oog op de komende feestdagen en het naderende einde van het jaar.

Binnen de gelederen van het Collectief Midden Overijssel is er nog volop activiteit. De nieuwe beheercontracten voor 2017 moeten voor 31 december 2016 zijn afgesloten en in de digitale systemen ingevoerd en geaccepteerd zijn. Dit geeft nog wel wat stress bij de betrokkenen die deze handelingen uitvoeren.

Door het bestuur, project coördinator en veldmedewerkers van het collectief is veel werk verzet. In een nieuwe organisatie, zoals de collectieven zijn, is bijna alles constant in beweging dit vergt flexibiliteit. Het komende jaar gaan we aan de slag om de werkorganisatie nog slagvaardiger te maken, en ieder verantwoording te geven wat bij hem of haar past.

Het werkgebied van Collectief Midden Overijssel is groot en divers, maar we groeien steeds verder naar elkaar toe, ik proef een groeiend saamhorigheidsgevoel om het Agrarisch Natuurbeheer daar neer te leggen waar het ook het meest succesvol zal kunnen zijn. Het is belangrijk dat Open Grasland (Weidevogels), Beheer Droge Dooradering en Blauwe Diensten op de juiste plek liggen bij betrokken contractanten.

Wij zijn als collectief gecontroleerd of wij de zaken op orde hebben, bij de interne- en externe audit die de afgelopen maand zijn uitgevoerd zijn we gewogen en goedgekeurd, we zijn officieel gecertificeerd.

Als bestuur hebben we in deze veel werk verzet en alles is vast gelegd in het kwaliteitshandboek. Hierin staat vermeld hoe wij als collectief onze taken gaan uitvoeren, zoals o.a. schouw, beheermonitoring, financiële verantwoording. Dit handboek, en veel meer informatie, is te vinden op onze website

www.collectiefmiddenoverijssel.nl Ik nodig u uit om er eens een kijkje te nemen.

Kortom er is heel werk verzet door iedereen die betrokken is bij het Collectief Midden Overijssel, daar wil ik mijn dank en waardering over uitspreken.

Mede namens het bestuur en medewerkers wens ik u allen sfeervolle feestdagen en een voorspoedig 2017 toe.

Herman Menkveld,
Voorzitter

Schouw

Het agrarisch natuurbeheer heeft vanaf januari 2016 een nieuwe vorm gekregen. Doordat beheer nu via Collectief Midden Overijssel wordt afgesloten bestaan er korte lijnen tussen de beheerder en het collectief. Uitgangspunt in deze relatie is onderling vertrouwen en eigen verantwoordelijkheid. Toch is het nodig om als collectief te kunnen verantwoorden dat de deelnemers de afgesproken prestaties (beheereisen en algemene beheervorschriften beheerpakketten) nakomen. Daarom voert ieder collectief controles uit waarbij het uitgangspunt is dat door deze controle de deelnemers begeleid worden bij het beheer. Tevens wordt hiermee voorkomen dat (ongemerkt) overtredingen plaatsvinden en gesignaleerd worden door de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA). Indien de NVWA overtredingen constateert kunnen deze uiteindelijk leiden tot sancties richting Collectief Midden Overijssel. Het collectief is dan weer genoodzaakt deze sanctie te vertalen richting de deelnemer/beheerder.

Dit najaar heeft Collectief Midden Overijssel een voorzichtige start gemaakt met de schouw. Er is bij drie deelnemers een schouw uitgevoerd door een tijdelijke schouwcommissie die bestond uit de verantwoordelijk bestuurder, de voorzitter van de schouwcommissie i.o. en een medewerker die niet betrokken is geweest bij het afsluiten van de betreffende contracten. De resultaten van de schouw werden ter plekke met de deelnemer doorgesproken en vervolgens vastgelegd in een schouwformulier.

Komend jaar is het bestuur van plan om de schouw te intensiveren. Het is de bedoeling dat de schouwcommissie bij elke deelnemer minimaal één keer per beheerperiode van 6 jaar een schouw uitvoert. Daarnaast wil Collectief Midden Overijssel met name het zogenaamde “lerend beheren” stimuleren. Dat kan doordat de veldmedewerker op individueel niveau de deelnemer voorziet van informatie, maar ook door gezamenlijk het nut en de noodzaak van het beheer te bespreken. Hiervoor denkt het Collectief Midden Overijssel komend jaar enkele bijeenkomsten te organiseren die een bepaald thema als onderwerp hebben. Daarbij kan men zowel aan theoretische kennisoverdracht denken als aan praktische dagen in het veld met deskundigen die uitleg geven.

Op de website van het Collectief Midden Overijssel kunt u meer informatie vinden over de schouw, o.a. in het Kwaliteitshandboek.

Ik wens u veel succes met het agrarisch natuurbeheer.

Gerrit Meutstege,
Project coördinator

Agrarisch natuurbeheer per 1 januari 2016

Mogelijk doet u al heel lang mee met het agrarisch natuurbeheer. Het heeft de afgelopen jaren vele namen gehad: SAN, PSAN, SNLa en nu ANLb (Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer). Eerst ging het erom hoeveel verschillende soorten planten u in uw grasland had staan. De redenering daarachter was dat als u veel verschillende (bloeiende) plantensoorten heeft dat dat ook veel verschillende soorten insecten aantrekt en deze insecten zijn weer voer voor vele diersoorten. Binnen het ANLb gaat het erom dat verschillende diersoorten, met dank aan uw percelen, in uw omgeving kunnen overleven. De doelsoorten binnen het Collectief Midden Overijssel zijn: boomkikker, knoflookpad, kamsalamander, geelgors, patrijs en steenuil. Voor de weidevogelgebieden zijn dit de Grutto, Wulp en Tureluur. In feite komt het op hetzelfde neer, want al deze diersoorten hebben voor hun voedsel insecten nodig. Voor insecten is wederom een grote diversiteit aan bloeiende kruiden nodig en veel afwisseling in structuur (kort gras, lang gras, bomen, struiken et cetera). Hierdoor kunnen veel insecten overleven en de genoemde dieren hun kostje bij elkaar scharrelen. We moeten dus zorgen voor een gevulde voorraadkast!

'Ik wil graag meer bloeiende kruiden. Wat moet ik daarvoor doen?' Het is een veel gestelde vraag.

Volgens de landelijke richtlijnen mochten we als collectief eigenlijk geen vlakdekkend botanisch beheer afsluiten. Collectief Midden Overijssel heeft zich er hard voor gemaakt dit wel te mogen, omdat velen van u al jaren trouw verschrallingsbeheer heeft uitgevoerd. Hoe schraler de grond, hoe hoger de concurrentiekracht tussen planten is en dit geeft een grotere diversiteit. Veel percelen hebben zich door het beheer van jaren al een heel eind in deze richting kunnen ontwikkelen.

Heeft u het pakket Botanisch waardevol grasland(rand) met ons afgesloten? Dan heeft het collectief, maar ook u, een verantwoording op zich genomen. We moeten voor inheemse bloeiende kruiden zorgen! Zowel u als het collectief moeten zich daarin verdiepen. U heeft met ons afgesproken bloeiende kruiden te leveren. Stel dat u met iemand afspreekt aardappels te leveren, dan zou u zich erin verdiepen hoe u mooie aardappels kunt telen. Toch? Nu moet u dat doen voor kruiden: Hoe kan ik een mooie wilde inheemse bloemenweide maken? Een vraag die geen eenduidig antwoord kent, want elke locatie is anders. Wat is uw grondsoort? Wat is de historie van het perceel? Welke chemische en biologische waarde heeft de bodem nu? Dat zijn zo een paar vragen met hele diverse antwoorden. Omdat dat niet eenvoudig en ook niet eenduidig is willen wij u hier graag bij helpen. Naast bloeiende kruiden is ook structuur belangrijk voor insecten. Met structuur bedoelen we dat er lang gras staat. Oftewel: Als de rest van Nederland gemaaid is heeft u nog lang gras staan en ook in de winter zijn wat randjes en plukken lang gras meer dan welkom.

Wat kunt u zelf doen.

Koop en lees het boekje Ontwikkelen bloemrijk grasland geschreven door Wim Schippers, te bestellen via www.aardewerkadvies.nl

Lees ook het rapport 'Ecologie en beheer van kruidenrijk grasland op schrale zandgronden'. Digitaal te downloaden via <http://www.eichhorn-ecologie.nl/graslandrapport%20zandgronden.pdf>

Verantwoording Collectief Midden Overijssel.

Aan de hand van de inventarisatie die de Provincie Overijssel heeft laten doen door EcoGroen Advies in 2014 zal Collectief Midden Overijssel een analyse laten maken per perceel. Hierbij wordt de ontwikkelingsstadia van de vegetatie bepaald en wat er daarbij in 2021 haalbaar is voorzien van een beheeradvies. Deze beheeradviezen zijn voor u bindend.

Percelen die extra aandacht vragen worden waarschijnlijk in het veld door een grasland expert bezocht. Het advies dat hieruit volgt kan het advies vanuit de analyse bijsturen.

Verder is het collectief voornemens een graslanddag, in het kader van Lerend Beheren, te organiseren. Laten we het 'Gluren in het gras bij de burens' noemen. Een moment waarop experts u in begrijpelijke taal uitleggen wat de bedoeling is en waarbij we mogelijk ook buiten op enkele percelen gaan kijken. U kunt uw ervaringen delen en in gesprek met elkaar een plan voor het vervolgbeheer maken.

Ook ik wens u een 'kruidenrijk' succesvol beheer toe.

Kristianne van der Put,
Veldmedewerker

Beheermonitoring

Bij de start van het nieuwe Agrarisch Natuurbeheer in 2016 zijn afspraken gemaakt over de doelen en ambities voor het gebied van het Collectief Midden Overijssel. Deze zijn afgeleid van de landelijke en provinciale uitgangspunten. Binnen het Agrarisch Natuurbeheer in Nederland is de instandhouding van een aantal internationale doelsoorten een belangrijk uitgangspunt. Uit de landelijke lijst met doelsoorten heeft de provincie voor de verschillende leefgebieden doelsoorten aangewezen en deels aangevuld met eigen soorten, waaruit vervolgens een prioritering voor ons collectief is vastgesteld.

Door bij het sluiten van beheercontracten rekening te houden met de specifieke eisen die aan de verschillende soorten worden gesteld, wordt de instandhouding en/of uitbreiding van de doelsoorten nagestreefd. Andere soorten zullen kunnen meeprofiteren van de beheermaatregelen gericht op de doelsoorten.

Gerrit Meutstege schreef het al, in de loop van het jaar zullen de veldmedewerkers en de schouwcommissie steekproefsgewijs gaan schouwen om te controleren of de deelnemer zijn beheermaatregelen heeft uitgevoerd. Hiermee is ook al in 2016 een start gemaakt en zal met enige regelmaat terugkeren. Daarnaast is het echter ook belangrijk dat beoordeeld wordt of die beheermaatregelen het gewenste effect hebben. Dat wordt beheermonitoring genoemd. Deze beheermonitoring vraagt specifieke kennis om te weten waarop gelet moet worden. Dat kan bijvoorbeeld het tellen van vogels of nesten betekenen, maar ook het beoordelen van de biotoop ter plekke.

De uitvoering van de beheermonitoring zal in het voorjaar van 2017 starten. De veldmedewerkers krijgen hierbij hulp van vrijwilligers van Landschap Overijssel (LO) en Natuur- en Milieu Overijssel (NMO). Het collectief heeft voor ogen om op kleine schaal met deelnemers en vrijwilligers te overleggen omtrent de gewenste aanpak. Wij noemen dat keukentafelgesprekken. Wij hopen dat daardoor wederzijds begrip en inspiratie ontstaat om tot een zo goed mogelijk resultaat te komen.

Overigens is voor het weidevogelbeheer al het een en ander in gang gezet en moet er voor de droge dooradering nog wat voorwerk gebeuren, zoals een actieplan en een planning opstellen. Verder moeten we daar nog een indeling van de vrijwilligers maken.

Voor beheermonitoring hebben we ook veel aan de vrijwilligers van RAVON (Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland www.ravon.nl) en SOVON (Vogelonderzoek Nederland www.sovon.nl). De moeite waard om de websites eens te bezoeken.

Wij hopen met de beheermonitoring te bereiken dat wij, samen met u, een kwaliteitsslag kunnen maken met het Agrarisch Natuurbeheer. Daarvoor doet iedereen immers hieraan mee!

Vanuit het bestuur zal ons nieuw te benoemen bestuurslid Roland Venema verantwoordelijk zijn voor de beheermonitoring. Hij is inmiddels nauw betrokken bij de voorbereidingen.

Wim Boom,
Secretaris

Betalingen

Tot slot informeren wij u graag over de uit te betalen beheervergoeding.

Aan het eind van het eerste uitvoeringsjaar gaan wij als collectief de uit te betalen beheervergoedingen op een rijtje zetten. Formeel moeten wij die uitbetalen uiterlijk een maand nadat de bedragen aan ons zijn overgemaakt door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Wij gaan er op dit moment van uit dat dit in de maand februari zal kunnen plaatsvinden.

Uiteraard moeten wij als collectief rekening houden met sancties die gedurende het jaar zijn opgelegd aan individuele deelnemers. Als dit tot kortingen leidt zullen wij die in mindering brengen op de uit te betalen bedragen.

Henk Grimberg,
Penningmeester

